

بررسی تطبیقی دوره های آموزشی مراکز آموزش فنی و حرفه‌ای با سند توسعه اشتغال

(مطالعه موردی : مراکز آموزش فنی و حرفه ای استان خراسان جنوبی)

ایمان بزرگران (نویسنده مسؤل)^۱

ندا رزازان^۲

چکیده

تحقیق حاضر به بررسی تطبیقی دوره های آموزشی مهارتی با سند توسعه اشتغال در مراکز آموزش فنی و حرفه ای استان خراسان جنوبی پرداخته است. جامعه آماری مورد بررسی شامل تعداد مهارت آموختگان در مراکز آموزش فنی و حرفه‌ای دولتی و غیر دولتی در سال های ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۴ شمسی می باشد و تحلیل داده‌ها در محیط نرم افزاری اکسل نسخه ۲۰۰۷ صورت گرفته است. روش مطالعه به صورت کتابخانه‌ای و بررسی اسناد و مدارک مربوط به مراکز فنی و حرفه‌ای و سند توسعه اشتغال استان خراسان جنوبی بوده است. نتایج این تحقیق نشان داد در طی سال‌های مورد مطالعه، دوره های آموزش فنی و حرفه ای اختلاف زیادی با میزان پیش بینی شده در سند توسعه اشتغال استان داشته است و اولویت آموزش بترتیب فراوانی در حوزه های خدمات، صنعت و کشاورزی بوده است. همچنین بر خلاف توزیع جنسیتی جمعیت فعال استان، ۲۱ درصد مهارت آموختگان آموزش فنی و حرفه ای در استان زن و تنها ۵ درصد آنان مرد بوده است. با بررسی ساعات آموزشی دوره های برگزار شده مشخص گردید که استقبال از دوره های کوتاه مدت در هر دو گروه آموزشی (دولتی و خصوصی) بسیار بیشتر از آموزشهای طولانی مدت بوده است بگونه ای که ۴۸ درصد آموزشها برای دوره های کمتر از ۱۰۰ ساعت بوده است. با انجام این تحقیق مشخص گردید که مهمترین عوامل در عقب ماندگی آموزشهای فنی و حرفه ای نسبت به سند توسعه اشتغال استان خراسان جنوبی شامل برآورد نادرست از شرایط منطقه ای - کاهش فرصتهای شغلی به دلایل مطرح شده در مقاله و عدم تنوع بخشی به آموزشها در استان بوده است.

کلید واژگان: آموزشهای فنی و حرفه‌ای، سند توسعه اشتغال، توسعه پایدار، خراسان جنوبی.

^۱. مسئول واحد مشاوره و هدایت آموزشی، اداره کل آموزش فنی و حرفه ای خراسان جنوبی، ۰۹۱۵۵۶۱۹۸۶۸ و i.barzegaran@yahoo.com

^۲. مسئول واحد مشاوره و هدایت آموزشی، اداره کل آموزش فنی و حرفه ای خراسان رضوی، ۰۹۱۵۵۰۸۹۴۶۴ و nrزازان۵۷@gmail.com

Comparative evaluation vocational training centers with employment development document

(Case Study : vocational centers in khorasan jonoobi province)

Iman Barzegaran

Neda Razzazan

Abstract

The present study have provided a comparative study skills training in the fields of education with khorasan jonoobi employment development document. The studied population included the number of skilled graduate in the public and private vocational training centers in the period of ۱۳۹۰- ۱۳۹۴ and analysis of data in the Excel ۲۰۰۷ version has been made. . the used data obtained from library studied and documents review and that related to technical and vocational center and occupation development document of khorasan jonoobi . the result of this study show that during the years of study , vocational training courses had a major difference with the prefiguration level in the occupation development document respectively is in the fields of services , agriculture and industry. also unlike the gender distribution of active population in the state, ۲۱% of technical and vocational skills education graduates in the state are female and only ۵% of them are male . By analyzing hours of training courses held determined that willing of the short courses in both the public and private education is much more than long-term training . so that ۴۸% of the training held was for a period less than ۱۰۰ hours .by doing this study determined that most important factors in vocational training backwardness than document employment development in khorasan jonoobi, including incorrect assessment of regional situation-decrease of employment opportunities for the reason mentioned in the article and lack of diversification of education in state have been.

Keywords: Technical and Vocational training, occupation development document , sustainable development

مقدمه :

از مهمترین عوامل توسعه اقتصادی و اجتماعی در جوامع مختلف، توجه به نقش سازنده و مؤثر نیروی انسانی است. توجه کافی به نیروی انسانی می تواند بهترین و کوتاه ترین راه توسعه و رشد کیفی و کمی جوامع باشد چاره اندیشی ها در مورد بیکاری و عدم اشتغال، دیگر یک موضوع منطقه ای نیست و به جرات میتوان گفت که تقریبا هیچ کشوری در دنیا وجود ندارد که کم و بیش با این پدیده اجتماعی مشکل زا مواجه نباشد.

بر اساس سند توسعه اشتغال کشور کاهش عدم انطباق شغل و مهارت نیروی کار، بهبود سطح کیفی مراکز آموزش فنی و حرفه ای، افزایش بهره وری نیروی کار و افزایش سهم اشتغال در بخش اقتصاد و همچنین انجام مطالعات برنامه آمایش استان ها از فعالیت های بسیار مهم در راستای تحقق سند چشم انداز ۲۰ ساله کشور می باشد. توجه به مسئله آمایش سرزمین در برنامه ریزی موجب توسعه کشور و رفع محرومیت ها، تامین منافع ملی و حفظ امنیت ملی در یک زیرساخت محکم و پایدار خواهد شد. به استناد ماده ۲۱ قانون برنامه پنجم توسعه، دولت مکلف است به منظور گسترش شایستگی حرفه‌ای از طریق افزایش دانش و مهارت با نگرش به انجام کار واقعی در محیط، اصلاح هرم تحصیلی نیروی کار و ارتقاء و توانمندسازی سرمایه‌های انسانی، کاهش فاصله سطح شایستگی نیروی کار کشور با سطح استاندارد جهانی و ایجاد فرصتهای جدید شغلی و حرفه‌ای برای جوانان و ارتقاء جایگاه آموزشهای فنی و حرفه‌ای برای نظام آموزش فنی و حرفه‌ای و علمی - کاربردی کشور اعم از رسمی، غیررسمی و سازمان‌نیافته، ساز و کارهای لازم را تهیه و با پیش‌بینی الزامات مناسب اجراء کند. لذا ایجاد انطباق هر چه بیشتر آموزش های فنی و حرفه ای با اسناد توسعه اشتغال و آمایش استان امری ضروری است. (www.divan-edalat.ir/show.php?page=5country) با توجه به ماده ۲۱ قانون برنامه پنجم مشخص شده است که جهت رسیدن به توسعه پایدار کشور و رفع محرومیت ها و تامین منافع ملی و حفظ امنیت ملی، تمامی دستگاههای اجرایی می بایست جهت انطباق عملکرد خود با برنامه پنجم توسعه به پایش عملکرد خود پرداخته و در صورت نیاز اقدام به اصلاح روند اجرایی خود نمایند. در حوزه سازمان آموزش فنی و حرفه ای به عنوان تنها متولی آموزش های غیر رسمی در کشور این پایش با کمک تطابق عملکرد ادارات کل آموزش فنی و حرفه ای با سند توسعه اشتغال استانها امکانپذیر می باشد. این امر دلیلی بر انجام این تحقیق در استان خراسان جنوبی می باشد. حال باید دید که آیا آموزشهای فنی و حرفه ای در استان خراسان جنوبی با سند توسعه اشتغال استان تطابق دارد؟

هدف از این تحقیق، بررسی آموزش های فنی و حرفه ای استان خراسان جنوبی طی سال های ۹۰ الی ۹۴، در حوزه های صنعت، خدمات و کشاورزی، از لحاظ میزان انطباق آنها با سند توسعه اشتغال بوده است.

روش تحقیق :

مطالعه حاضر از نظر هدف، کاربردی و از لحاظ زمان، گذشته نگر و از لحاظ شیوه انجام توصیفی پیمایشی می باشد. جامعه آماری مورد مطالعه کلیه مهارت آموختگان مراکز دولتی و آموزشگاههای فنی و حرفه ای آزاد می باشد که در بازه زمانی سال های ۹۰ الی ۹۴ نسبت به طی دوره آموزشی اقدام نموده اند. مراکز آموزش فنی و حرفه‌ای استان خراسان جنوبی در بخش دولتی و غیر دولتی، با آموزش رشته‌هایی در حوزه کشاورزی، صنعت، فرهنگ و هنر و خدمات به اجرای آموزش‌های مهارتی می‌پردازد. در حال حاضر استان خراسان جنوبی دارای ۲۲ مرکز آموزش دولتی و حدود ۱۵۵ مرکز آموزش غیر دولتی (آموزشگاه آزاد) می باشد که در این تحقیق مورد مطالعه قرار گرفته است. این تحقیق حاصل اطلاعات مهارت آموزی، مربوط به مراکز آموزش فنی و حرفه ای استان خراسان جنوبی می‌باشد که در محیط بانک اطلاعاتی اکسل ورژن ۲۰۰۷ برنامه‌ریزی و

مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. داده‌ها با توجه به رشته و حرفه های آموزشی در چهار حوزه صنعت، خدمات، فرهنگ و هنر و کشاورزی، به طور خلاصه می‌توان متد و روش شناسی این تحقیق را به شرح ذیل بیان نمود:

موقعیت مکانی مورد مطالعه : (استان خراسان جنوبی)

استان خراسان جنوبی در شرق کشور واقع و دارای ۱۱ شهرستان می‌باشد و با استانهای خراسان رضوی از شمال، یزد، اصفهان و سمنان از غرب، سیستان و بلوچستان و کرمان از جنوب و کشور افغانستان با ۳۳۱ کیلومتر از شرق هم مرز است. استان خراسان جنوبی با وسعتی حدود ۱۵۰۸۰۰ کیلومتر مربع مساحت، ۹ درصد از وسعت کشور را داراست و دارای جمعیتی در حدود ۳۱۸۰۱۹ نفر می‌باشد که ۰.۹۵ درصد از جمعیت کشور را به خود اختصاص داده است. از این تعداد ۴۳.۴ درصد جمعیت روستایی و ۵۶.۶ درصد جمعیت شهری را در بر می‌گیرد. تراکم جمعیتی استان ۴.۸ نفر در کیلومتر مربع می‌باشد که این مقدار ۱۰ درصد میانگین کشوری می‌باشد. در این شهرستان، ۳۸.۲ درصد از شاغلین در بخش خدمات، ۲۶.۵ درصد در بخش صنعت و ۳۵.۳ درصد در بخش کشاورزی اشتغال دارند. جدول شماره یک آمار مهارت آموختگان به تفکیک خوشه در استان خراسان جنوبی را نشان می‌دهد.

جدول شماره ۱: آمار مهارت آموختگان به تفکیک خوشه در استان خراسان جنوبی

حوزه	صنعت	خدمات	کشاورزی	فرهنگ و هنر
تعداد کارآموزان آموزش دیده	۳۶۷۲۶	۴۶۹۱۲	۶۸۹۵	۱۶۰۵۴

برگرفته از واحد آمار اداره کل آموزش فنی و حرفه ای خراسان جنوبی

اطلاعات جدول فوق نشان می‌دهد که در طی ۵ سال مورد بررسی (۹۰-۹۴)، بیش از ۴۶ درصد آموزش های ارائه شده در حوزه خدمات، ۳۴.۵ درصد در حوزه صنعت، ۶.۴۷ درصد در حوزه کشاورزی و بیش از ۱۵ درصد در حوزه فرهنگ و هنر بوده است. جدول شماره دو میزان اشتغال پیش بینی شده در طول برنامه پنجم بر اساس سند توسعه اشتغال استان خراسان جنوبی را نشان می‌دهد.

جدول شماره ۲: میزان اشتغال پیش بینی شده در طول برنامه پنجم بر اساس سند توسعه اشتغال استان خراسان جنوبی

(سند توسعه اشتغال و سرمایه گذاری استان خراسان جنوبی، ۱۳۹۰)

حوزه	تعداد اشتغال (نفر)
کشاورزی، شکار و جنگلداری	۳۹۴۵۹۳
استخراج معدن	۹۸۷۶
صنعت - ساخت	۱۰۳۳۲۳
تامین برق، گاز و آب	۱۳۸۳۴
ساختمان	۱۱۸۵۵۴
عمده فروشی، خرده فروشی، تعمیر و ...	۷۷۷۰۵
هتل و رستوران	۶۲۸۰
حمل و نقل، انبارداری و ارتباطات	۷۱۹۹۰
واسطه گری مالی	۱۷۷۵۶
مستغلات، اجاره و فعالیت کسب و کار	۱۹۵۵

پنجمین همایش ملی و چهارمین همایش بین المللی مهارت آموزی و اشتغال

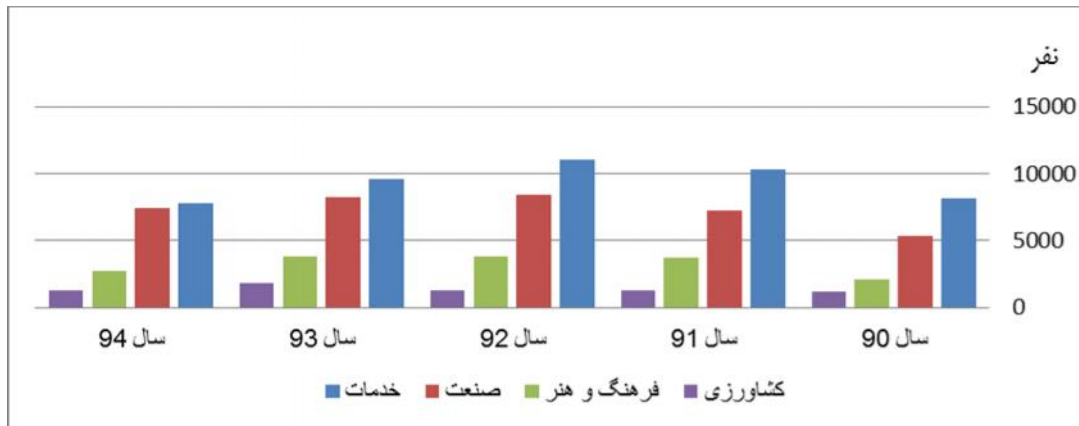

۱۷۸۰۰۷	اداره امور عمومی ، دفاعی و تامین
۸۱۴۱۴	آموزش
۲۸۶۷۳	بهداشت و مددکاری اجتماعی
۶۰۱۹۷	سایر فعالیت های خدمات عمومی اظهار نشده

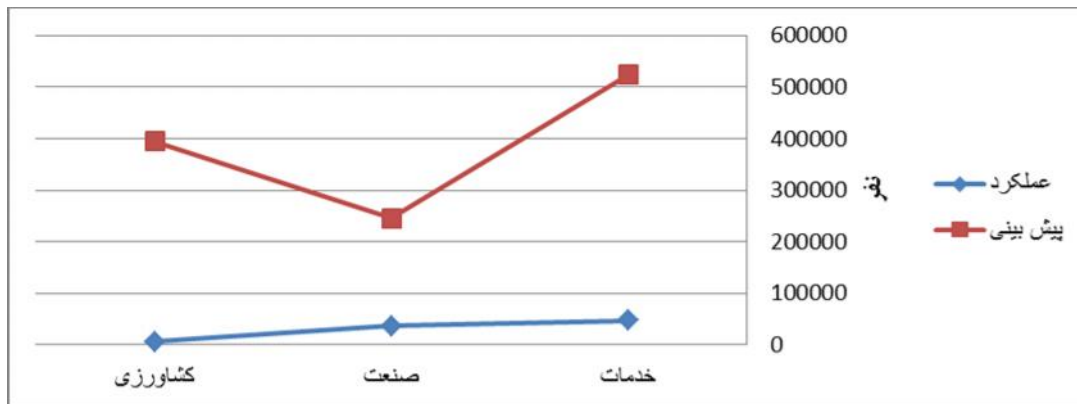
جدول فوق که برگرفته از سند توسعه ی اشتغال استان می باشد، پیش بینی اشتغال برنامه توسعه را در استان خراسان جنوبی به تفکیک نوع فعالیت نشان می دهد. بدیهی است فعالیت های مذکور در یکی از حوزه های صنعت، خدمات و کشاورزی قرار می گیرد. لذا در تحقیق حاضر تناسب میان اشتغال پیش بینی شده با آموزش های ارائه شده مورد بررسی قرار گرفته است.

یافته ها :

امروزه میزان مشارکت و اشتغال، یکی از شاخص های نوسازی اقتصاد ملی محسوب می شود، به نحوی که استفاده بهینه از نیروی کار با توجه به اسناد ارائه شده بالا دستی، موثر ترین راه در جهت دستیابی به توسعه و اشتغال پایدار می باشد. نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل آمار نشان داد که به استناد پیش بینی در سند توسعه اشتغال، تا پایان برنامه پنجم توسعه اشتغال ۲۱.۱٪ اشتغال در حوزه ی صنعت، ۴۵٪ در حوزه خدمات و ۳۳.۹٪ در حوزه کشاورزی خواهد بود . در سند توسعه اشتغال پیش بینی اختصاصی برای حوزه فرهنگ و هنر انجام نشده است . بدیهی است آموزش های ارائه شده باید متناسب با پیش بینی انجام شده در سند باشد. شکل شماره یک آمار مهارت آموختگان به تفکیک خوشه در استان خراسان جنوبی را نشان می دهد .

شکل شماره ۱: نمودار مقایسه ای آموزشهای فنی و حرفه ای استان خراسان جنوبی در خوشه بندی های موجود در طول برنامه پنجم

شکل شماره ۲: مقایسه تعداد آموختگان آموزش فنی و حرفه ای خراسان جنوبی در سالهای ۹۰ تا ۹۴

شکل فوق نشان می دهد، در طی سال‌های مورد مطالعه، تعداد مهارت آموختگان در حوزه خدمات نزدیک به ۸.۹۵ درصد ، در حوزه کشاورزی نزدیک به ۱.۷۴ درصد و در حوزه صنعت نزدیک به ۱۴.۹۵ درصد از تعداد اشتغال پیش‌بینی شده در سند می‌باشد . این میزان انحراف می تواند ناشی از پیش بینی و برآورد نادرست از بازار کار منطقه و یا کاهش میزان آموزشهای فنی و حرفه ای باشد . با توجه به آمار ارائه شده از واحد آمار اداره کل آموزش فنی و حرفه ای خراسان جنوبی تعداد مهارت آموختگان آموزش فنی و حرفه ای در هر دو بخش دولتی و غیر دولتی در سالهای ۹۰ تا ۹۲ از ۱۶۸۲۰ به ۲۴۵۷۵ نفر رسیده است ، که نشان دهنده رو به رشد بودن حجم عملکرد آموزشی این اداره کل می باشد اما این عملکرد از سال ۹۲ تا ۹۴ به ۱۹۲۵۱ نفر تنزل پیدا کرده است و دلیل کم شدن نرخ رشد در سالهای ۹۲ تا ۹۴ را می توان در بحران مالی موجود در کشور یافت که بیشترین میزان آن در عملکرد سال ۹۴ قابل ملاحظه می باشد . از طرفی با توجه به کاهش فرصت های شغلی ناشی از تعطیلی واحد های صنعتی استان و مشکلات موجود بر سر راه تولید که ناشی از رکود بازار بوده است شانس رسیدن به شغل برای مهارت آموختگان کاهش یافته و این موضوع علاوه بر تاثیر منفی روانی بر مخاطبان سازمان آموزش فنی و حرفه ای را با بحران کمبود متقاضیان مهارت آموزی روبرو کرده است. از سوی دیگر تفاوتی در تعاریف در بین دو دیدگاه وجود دارد . در سند توسعه اشتغال مشاغلی از قبیل تعمیرکار اتومبیل ، برق کار ساختمان ، تعمیر دستگاههای اداری ، تعمیر لوازم خانگی برقی ، تعمیر آبگرمکن ، تعمیر کولر و .... بعنوان مشاغل خدماتی محسوب گردیده درحالی که در خوشه بندی آموزشهای سازمان فنی و حرفه ای این حرفه ها در زیر مجموعه خوشه صنعت قرار دارند. این موضوع می تواند عاملی برای ایجاد اختلاف زیاد بین پیش بینی و عملکرد در حوزه خدمات و صنعت باشد.

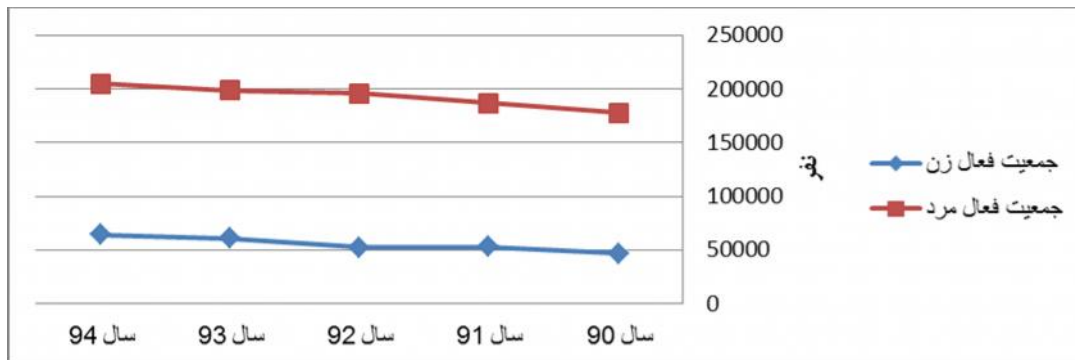
فاز دوم مطالعه صورت گرفته، در مورد بررسی میزان تطابق رشته های شغلی پیش بینی شده در سند با آموزش های فنی و حرفه ای ارائه شده می باشد. در حوزه کشاورزی، ۳۶ درصد آموزش ها مرتبط با صنایع غذایی (آشپزی، شیرینی پزی و ...) بوده است. همچنین در زمینه جنگلداری و شکار که در سند اشتغال پیش بینی شده است، آموزشی صورت نگرفته است. در حوزه صنعت، آموزش های ارائه شده از تنوع قابل قبولی برخوردار بوده است.

در حوزه خدمات، بیشترین آموزش ها در رشته های فناوری اطلاعات، مراقبت زیبایی و طراحی دوخت بوده است در حالی که بیشترین اشتغال پیش بینی شده در حوزه ی " اداره عمور عمومی ، دفاعی و تامین " ، آموزش و عمده فروشی و خرده فروشی بوده است. همچنین نکته حائز اهمیت کم رنگ بودن آموزشهای فنی و حرفه ای در زمینه کشت و کار زعفران ، کشت و کار زرشک ، تراش سنگ می باشد که بر اساس سند توسعه اشتغال استان زمینه ساز تحول اقتصادی و اشتغال زایی در

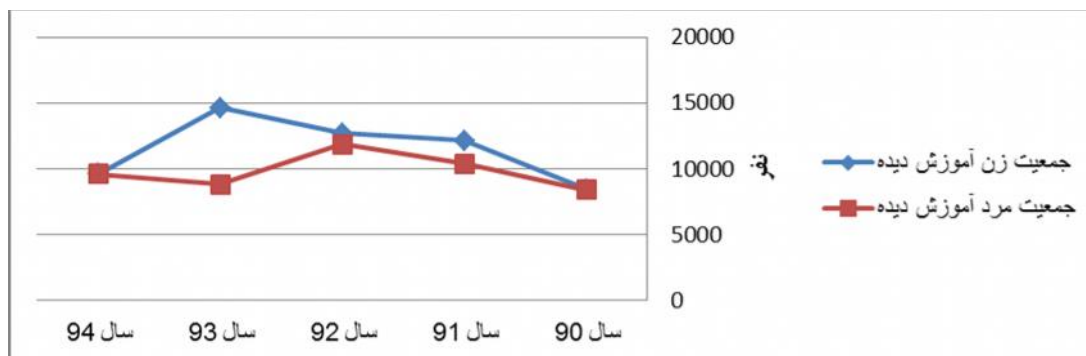

استان می باشد. لازم به ذکر است که با توجه به اینکه به استناد سند توسعه اشتغال، یکی از فعالیت های محرک توسعه، گسترش گردشگری و کویرنوردی می باشد، در این حوزه آموزش مهارتی خاصی برگزار نشده است.

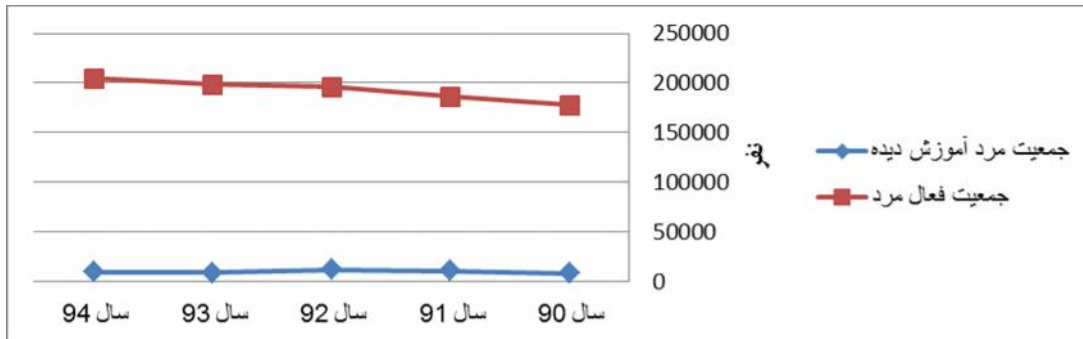
در ادامه ی مطالعه صورت گرفته، با توجه به اینکه تناسب میزان آموزش ها با جمعیت فعال در حوزه ی زنان و مردان ضروری به نظر می رسد، لذا مقایسه ای میان جمعیت فعال زنان و مردان با توجه به سند اشتغال صورت گرفته است. همانطور که مشاهده می گردد، علی رغم اینکه جمعیت فعال مردان بیش از زنان می باشد، آموزش های ارائه شده جهت زنان بیش از مردان بوده است. شکل ۳ و ۴ به ترتیب مقایسه خطی جمعیت فعال زنان و مردان و تعداد مهارت آموختگان زن و مرد را در سال های ۹۰ الی ۹۴ نشان می دهد. همچنین بررسی های صورت گرفته حاکی از آن است که درصد آموزشها نسبت به جمعیت فعال بسیار اندک بوده است و در بیشترین حالت در آموزش زنان به ۲۴.۲ درصد در سال ۱۳۹۲ و در آموزش مردان به ۶ درصد در سال ۹۲ رسیده است.

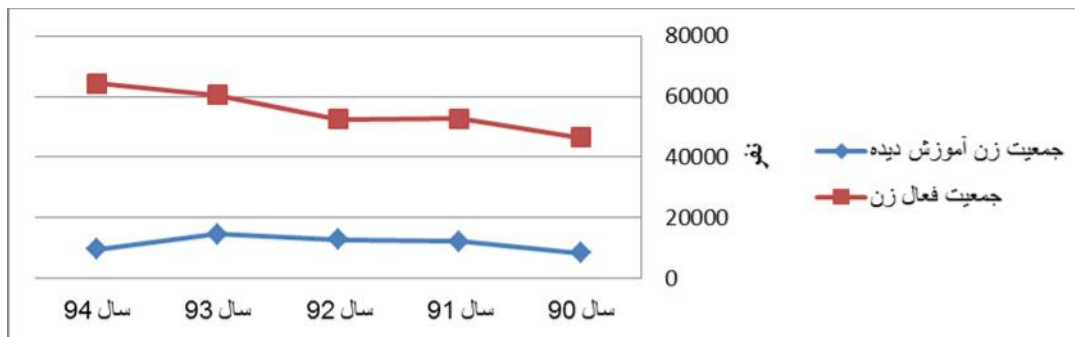
شکل شماره ۳: مقایسه خطی جمعیت فعال زنان و مردان در سال های ۹۰ الی ۹۴

شکل شماره ۴: مقایسه تعداد آموزش دیدگان مرد و زن در طی سال های ۹۰-۹۴

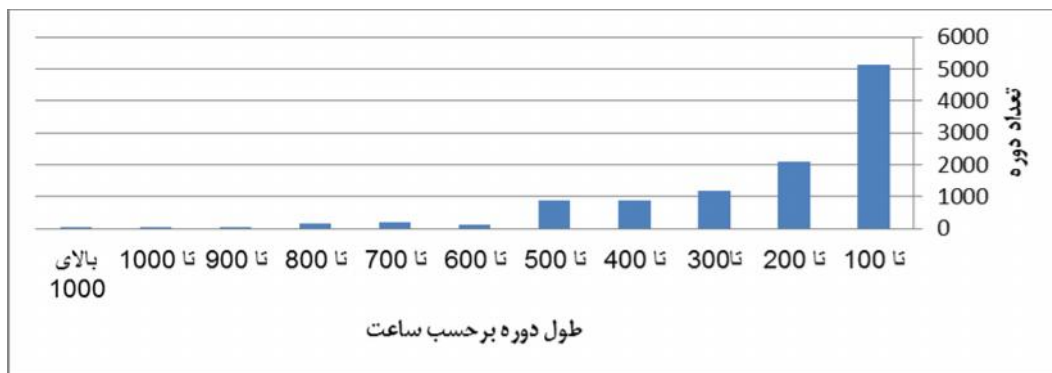

شکل شماره ۵: مقایسه تعداد جمعیت فعال و آموزش دیدگان مرد در طی سال های ۹۰-۹۴

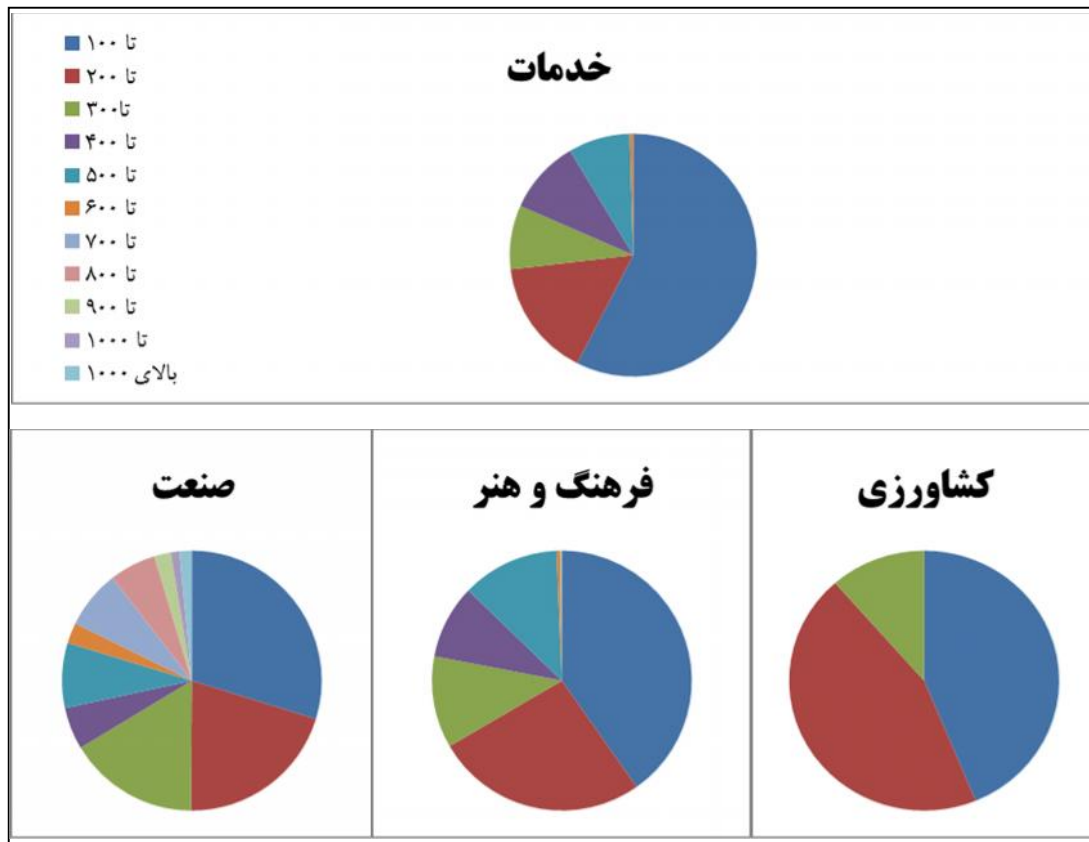
شکل شماره ۶: مقایسه تعداد جمعیت فعال و آموزش دیدگان زن در طی سال های ۹۰-۹۴

با بررسی ساعات آموزشی دوره های برگزار شده در ۵ سال مربوط به برنامه پنجم مشخص گردید که استقبال از دوره های کوتاه مدت (زیر ۱۰۰ ساعت آموزش) در هر دو گروه آموزشهای دولتی و خصوصی بسیار بیشتر از آموزشهای طولانی مدت بوده است . شکل شماره ۷ مقایسه تعداد دوره های برگزار شده بر اساس زمان آموزش در طی سال های ۹۰-۹۴ را نشان می دهد و این روند در تمامی خوشه ها قابل مشاهده می باشد (شکل شماره ۸) .

شکل شماره ۷: مقایسه تعداد دوره های برگزار شده بر اساس زمان آموزش در طی سال های -

شکل شماره ۸: مقایسه تعداد دوره‌های برگزار شده بر اساس زمان آموزش در طی سال‌های ۹۰-۹۴

به طور کلی از نتایج تحقیق حاضر چنین استنتاج می‌گردد که در مقایسه ی آموزش های فنی و حرفه ای با سند توسعه اشتغال در استان خراسان جنوبی ، آموزش ها در حوزه های صنعت ، خدمات ، کشاورزی و فرهنگ و هنر اختلاف زیادی با پیش بینی اشتغال در سند توسعه اشتغال استان دارد که وجود این مقدار اختلاف جای تحمل و بررسی دارد . همچنین آموزش های ارائه شده از لحاظ کمی به نسبت جمعیت فعال زن و مرد در استان بسیار اندک بوده که لزوم توجه ویژه به افزایش میزان آموزش ها به خصوص ویژه ی مردان احساس می شود .

نتیجه گیری و پیشنهادات :

در خصوص اختلاف موجود بین میزان اشتغال پیش بینی شده در سند توسعه اشتغال استان خراسان جنوبی و عملکرد آموزش فنی و حرفه ای موارد زیر قابل ذکر می باشد:

۱. با توجه به سند توسعه اشتغال استان بیشترین میزان اشتغال در حوزه کشاورزی، شکار و جنگلداری پیش بینی شده است، در صورتی که با وجود خشکسالی و کم آبی ۱۴ ساله استان خراسان جنوبی تحقق این میزان فرصت شغلی دور از انتظار بوده و به همین دلیل تمایل به شرکت در دوره های آموزشی مربوطه کمتر شده است.
  ۲. آموزش فنی و حرفه ای در حوزه شکار فاقد استاندارد مصوب می باشد و همچنین آموزش فنی و حرفه ای خراسان جنوبی در حوزه جنگلداری به واسطه جغرافیای منطقه و عدم نیاز مخاطبین آموزشی برگزار نکرده است.
  ۳. با توجه به تهیه سند توسعه اشتغال استان در سال ۱۳۹۰، بحرانهای اقتصادی، تحریم های بین المللی، افت میزان درآمد ملی و مشکلات پیش روی صنایع به واسطه تهیه مواد اولیه و تجهیزات مورد نیاز جهت نگهداری، ایجاد و یا توسعه که از طریق واردات کالا محقق میگردند پیش بینی نشده است لذا افزایش فرصت های شغلی که نتیجه راه اندازی صنایع جدید و یا گسترش صنایع موجود می باشند محقق نشده و به همین میزان نیاز صنایع به تربیت نیروی کار مورد نیاز کم شده است.
  ۴. در زمان تهیه سند توسعه اشتغال استان رکود در بازار ایران پیش بینی نشده است که این موضوع از روند افزایشی پیش بینی فرصت های شغلی در سالهای ۹۰ تا ۹۴ در حوزه های مختلف قابل استنباط می باشد بگونه ای که بعنوان مثال پیش بینی فرصت های شغلی در حوزه صنعت که کمترین میزان رشد در بین سایر خوشه ها را دارد از ۴۳۶۳۸ نفر در سال ۹۰ به ۵۳۴۱۵ نفر افزایش داشته است در صورتی که رکود تورمی موجود در بازار ایران حتی باعث تعدیل نیروی انسانی در صنایع و حتی تعطیلی صنایع شده است که این موضوع باعث کاهش نیاز به آموزش نیروی کار ماهر مورد نیاز در حوزه های صنایع و کشاورزی شده است.
- با توجه به تحقیق فوق موارد زیر جزو موانع رشد آموزشهای فنی و حرفه ای در استان خراسان جنوبی می باشد :
۱. کاهش فرصتهای شغلی به واسطه شرایط اقتصادی و رکود موجود در بازار و کاهش نیاز صنایع و بنگاههای اقتصادی به نیروی کار جدید.
  ۲. عدم رسیدن به اشتغال مهارت آموختگان بر اثر کم شدن فرصتهای شغلی و بوجود آمدن موج منفی تبلیغاتی در اذهان عمومی مبنی بر نا کارآمدی آموزشهای فنی و حرفه ای در اشتغال کارجویان
  ۳. با توجه به نمودار شماره ۲ بیشترین میزان آموزش مهارتی استان خراسان جنوبی در حوزه خدمات بوده است که این موضوع بخاطر کمبود اعتبارات و سرمایه اولیه برای راه اندازی شغل در حوزه های صنعت و کشاورزی می باشد به همین دلیل گرایش به آموزشهای خوشه خدمات بدلیل بالا بودن احتمال رسیدن به اشتغال با سرمایه اولیه کمتر بیشتر می باشد لذا یکی از موانع رشد آموزش ها در دو حوزه صنعت و کشاورزی و حتی خدمات متناسب با روند رشد پیش بینی شده در سند توسعه اشتغال استان نبود سرمایه اولیه و کاهش سرمایه گذاری در استان می باشد.
  ۴. عدم ویرایش و بازنگری استانداردهای آموزش فنی و حرفه ای و طولانی مدت بودن آموزشها
  ۵. عدم تخصصی کردن آموزشها که عاملی بازدارنده برای ایجاد رغبت جهت شرکت در دوره های آموزشی از طرف صنایع و صنوف می باشد.
  ۶. در پاره ای از موارد برگزاری دوره های آموزشی با مربیان با درجه علمی پایین که ناشی از وجود محدودیت هایی در پرداخت حق التدریس مربی با سطح علمی و مهارتی بالا می باشد باعث میگردد بخش خصوصی (صنایع و بنگاههای اقتصادی) نیازهای آموزشی خود را از طرق دیگر مرتفع نمایند.

۷. اختصاص زمان و امکانات آموزشی مهارتی کارگاههای مراکز جهت برگزاری دوره‌هایی برای کارآموزان کارو دانش آموزش و پرورش با هدف تطبیق واحد های آموزشی گذرانده شده توسط محصل برای دریافت دیپلم آموزش متوسطه که این امر به دلیل طولانی بودن استانداردها بخش اعظم زمان در دسترس کارگاههای آموزشی را به خود اختصاص داده و آموزش سهم کارجویان از بهره گیری از این امکانات بسیار محدود میگردد. از سوی دیگر این آموزشها بدلیل مقدماتی بودن برای به اشتغال رسیدن مهارت آموز کافی نبوده و به این دلیل علاوه بر کاهش رغبت عمومی به شرکت در دوره های آموزشی فنی و حرفه ای باعث ایجاد رکود در مربیان نیز خواهد شد .

۸. عامل دیگری که در بین اکثر کارگاههای موجود در مراکز دیده می شود برگزاری روتین یک یا دو استاندارد در حوزه حرفه آموزشی کارگاه می باشد حال اینکه با استفاده از تجهیزات موجود در کارگاه ها و یا با تجهیز مختصر ، می توان به تنوع رشته ها غنی بخشید و این عامل باعث ارتقاء سطح علمی مربی و ایجاد اشتیاق در مخاطبان آموزشهای فنی و حرفه ای و افزایش کارایی و اثر بخشی آموزشهای فنی و حرفه ای می گردد.

به استناد سند توسعه اشتغال استان، به منظور ایجاد زمینه های لازم در جهت ایجاد کسب و کارهای جدید و توسعه کسب و کارهای موجود؛ توسعه دانش و مهارت های کسب و کار و کارآفرینی در بین کلیه دینفعان موثر(خصوصی و دولتی)در امر اشتغال و سرمایه گذاری، می توان از راهکارهای ذیل بهره برد:

۱. ایجاد مراکز نیاز سنجی و طبقه بندی سطوح مختلف مهارت به منظور شناسایی کمبودهای فنی و حرفه ای و روز آمد
۲. ایجاد و توسعه مراکز آموزشی در خصوص مهارت های کسب و کار در بخش های راه اندازی کسب و کار جدید و بقاء و رشد بنگاه های اقتصادی
۳. حمایت از توسعه مراکز تخصصی مهارت های فنی کسب و کار در حوزه های مختلف اقتصادی با استفاده از ظرفیت های بخش خصوصی
۴. استاندارد سازی و رتبه بندی مراکز آموزش فنی و حرفه ای غیر دولتی و اعطای نشان ارتقاء ملی فنی و حرفه ای به مراکز ممتاز
۵. بررسی مستمر نیازهای بازار کار با توجه به تغییرات محیطی وارائه آموزش های متناسب با نیاز بازار کار استان به ویژه در حوزه مهارت های پیشرفته فنی و مدیریتی.
۶. لزوم توجه بیشتر به آموزش در رشته های معدن و حمل و نقل به منظور تناسب آماری میزان آموزش ها با اشتغال پیش بینی شده احساس می شود .
۷. با توجه به عدم تناسب آمار جمعیت فعال با میزان مهارت آموختگان ، افزایش حجم آموزشها متناسب با جمعیت فعال امری بسیار ضروری به نظر می رسد.
۸. با توجه به بیشتر بودن آمار جمعیت فعال مرد نسبت به جمعیت فعال زنان می بایست بیشتر آموزشها برای جمعیت فعال مرد برنامه ریزی گردد.
۹. ابا توجه به استقبال بیشتر متقاضیان از برگزاری دوره های کوتاه مدت ، این تمایل به کوتاه مدت بودن دوره های آموزشی را می توان با ماژولار و تخصصی تر کردن دوره ها ی آموزشی و به عبارتی دیگر تعریف استاندارد ها بصورت کپسولی پاسخگو

بود. این تغییر باعث افزایش مخاطبین و افزایش کیفیت آموزشها چه در حوزه کارجویان و چه در حوزه آموزشهای ضمن کار می باشد

۱۰. جهت هماهنگی بین تعاریف موجود از خوشه بندی حرفه ها بین تعاریف بازار کار و آموزشهای فنی و حرفه ای می بایست بازنگری در خوشه بندی های آموزشی صورت پذیرد تا تحلیل ها و نتایج مطالعات به دور از ابهام باشند.
  ۱۱. با توجه به پتانسیل منطقه در حوزه گردشگری و کویرنوردی ، کشت و کار زعفران ، کشت و کار زرشک ، تراش سنگ ، پر رنگ تر کردن آموزش های فنی و حرفه ای در این حوزهها باید مد نظر قرار گیرد.
- همچنین با کمک های آموزشی ذیل می توان به توسعه صنایع کوچک و خانگی کمک کرد:

۱. ارتقاء دانش فنی و حرفه ای و سطح مهارت برای نیروی کار شاغل در این گونه طرح ها
۲. تدوین برنامه آموزش فنی و حرفه ای کاربردی ویژه مشاغل خرد و خانگی برای بیکاران جویای کار و زنان سرپرست خانوار
۳. تدوین و اجرای برنامه آموزشی به منظور تربیت مربیان
۴. تدوین و اجرای برنامه های آموزشی روش های ایجاد و توسعه شبکه های کسب و کار

منابع و ماخذ :

۱. سند چشم انداز ۲۰ ساله جمهوری اسلامی ایران برگرفته از وب سایت دولت www.dolat.ir
۲. مجموعه برنامه پنج ساله توسعه جمهوری اسلامی ایران برگرفته از وب سایت www.divan-edalat.ir/show.php?page=5country
۳. سند فرابخشی توسعه اشتغال و کاهش بیکاری کشور www.mcls.gov.ir/fa/news/21586
۴. کریمی ، محمد (۱۳۹۰). "خلاصه سند توسعه اشتغال و سرمایه گذاری استان خراسان جنوبی در دوران برنامه پنجم". خراسان جنوبی : اداره کل تعاون - کار و رفاه اجتماعی خراسان جنوبی
۵. نرم افزار اکسل از شرکت ماکروسافت ورژن ۲۰۰۷
۶. بررسی شاخص های توسعه خراسان جنوبی ، پرتال وزارت امور اقتصادی و دارایی <http://www.mefa.gov.ir/Portal/File/ShowFile.aspx?ID=a3e099ff4-9c9b-4ce9-bc3f-5ab44a3b92fa>
۷. سند توسعه شهرستان بیرجند برگرفته از وب سایت فرمانداری بیرجند www.sk-birjand.ir
۸. رضائی ، سید مهدی و همکاران ، اولویت بندی بخش های اقتصادی استان خراسان جنوبی با استفاده از فرآیند تحلیل سلسله مراتبی (AHP) ، مجله اقتصادی ، شماره های ۹ و ۱۰ ، صص ۸۲-۵۵
۹. سالنامه آماری استان ، سالهای ۹۴-۹۰
۱۰. سالنامه آماری کشور، سالهای ۹۴-۹۰
۱۱. سایت اینترنتی مرکز آمار ایران به نشانی www.amar.org.ir
۱۲. برنامه عملیاتی بخش کشاورزی استان خراسان جنوبی ، سازمان جهاد کشاورزی استان خراسان جنوبی (۱۳۹۰).

پنجمین همایش ملی و چهارمین همایش بین المللی
مهارت آموزی و اشتغال

۱۳. سند راهبردی توسعه بخش بازرگانی استان خراسان جنوبی ، سازمان صنعت ، معدن و تجارت استان خراسان جنوبی (۱۳۹۱).